

SZÖVEG –
DÉR KATALIN

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

ÍRÓK KARÁCSONYA

„Zavarba jövök és elpirulok, Uram, ha földézem születésed körülményeit, s ha a magaméra gondolok. Te, az Isten, teremtőm nekem és a mindenségnek, istállóban születél, én palotában; téged ökor és szamar között szegény pásztorok, engem, ki por és féreg vagyok színed előtt, udvari emberek nyüzsgő tömege vett körül. A te szüleid szegények, az enyémeek fejedelmek; te szegénységben jöttél világra, én gazdagságban.”
E sorokkal kezdi Vallomásait II. Rákóczi Ferenc fejedelem.

- ◆ Karácsonyi irodalmunk azóta is ellentétekkel szembesít, annál inkább, minél komorabbá válik odakinn a világ. Az alkotások javát nem a fenyőről, csillagszóróról, kék szemű kisdédről, pásztorokról szóló ártatlan, kegyes művek adják, hanem azok, amelyek szembenéznek a gazdagon terített asztal és a hóban fagyoskodó koldus kontrasztjával, az ünnep békéje és a világháború, az ünneplő család képe és a költő magánya, a gyerekkor csodaváró karácsonyai és a hitevesztett, kiábrándult felnőtt kínos ünnepei közötti fájó kettősséggel. Érdekes, hogy nálunk a karácsonyi versek, elbeszélések a hittől eltávolodott 20. században szaporodtak meg: a legnagyobb nyugatosok, *Ady*, *Babits*, *Juhász Gyula* ilyen tárgyú versei magukban is szép kötetet töltenének meg. *Kosztolányi Dezső*nek, aki első egyetemi éve alatt elveszített hitéhez csak a halálos ágyán talált vissza, egész életét és költészetét e hit keresése, a Megváltó hiánya határozta meg. Mégis így ír: „*Járom a karácsonyi világban, és úgy érzem, minden léptemmel tisztább és igazabb leszek. Valami csendesség van ma a világban, s láthatom azt, amit a köznapokon oly sokszor keresek, és sohasem találok: az életet... Ma újra hívő vagyok. Az éjszakában titkos suhogást hallok, s látom magam előtt a rongyos viskót, hol egy sugárzó arany csillag világol. Benn a barmok között fekszik az isteni fiú. Az egész világon ünnep van ma.*” Kivételes érzékenységgel ráébred, hogy a liturgia az, amely vállalja, kiélezi, de fel is oldja karácsony paradoxonját, a reménytelen, sötét, hideg, kaotikus világ és az ünnep kontrasztját. „*Olyan páratlan, tündöklő vallás egy sincs, mint a tiétek*” – írja egy pap barátjának. Ez a vallás épp adventben, az év legsötétebb napjaiban tartja hajnali miséit, teli torokkal énekelve az „*Ó, fényesség szép hajnal*”-t. A leghosszabb, legsűrűbb éjben ünnepli a fény születését, a sötétség mélypontját, december 24-ét nevezi szentestének, hogy Jézus születésének mámorában rendezzen hallatlan karácsonyi tűzijátékot. Így ír Kosztolányi, a nem hívő. A lényegre érez rá most is. Mert karácsony felmutatja a kontrasztokat, hiszen a Születéssel kezdődik a hit minden paradoxonja: hogy az egy Istennek Fia van, hogy ez a Fiúisten emberré lesz, az örökké élő meghal, e halál életet szerez, a holt feltámad, és megvalósul az a prófécia, hogy sebek, az ő sebei szereznek gyógyulást. A Karácsony a hit ezen alapjainak megmutatkozása, epifániája, amelyeknek igazsága épp paradox voltuk miatt bizonyos: ember semmiképpen sem találhatta volna ki őket. ◆

Kép - Profimedia - Red Dot

Hieronymus Bosch (1450 körül – 1516): Királyok Imádása. Olaj, fa, 1475 körül, Metropolitan Museum of Art, New York, USA